obr./wz. 1910/30

122 mm haubica polowa obr./wz. 1910/30

Helsinki – Finlandia

Historia konstrukcji

Radziecka haubica, zmodernizowana wersja opracowanej w 1910 roku przez francuską firmę Schneider i używanej na szeroką skalę przez armię carską podczas I Wojny Światowej 122 mm haubicy obr./wz. 1910. Produkcję tego działa kontynuowano aż do 1940 roku, gdy zastąpiła je 122 mm haubica obr./wz. 1938 (M-30). W momencie ataku Niemiec 22 czerwca 1941 roku Armia Czerwona miała na stanie 5 680 egzemplarzy tych dział i stanowiły one większość haubic w artylerii dywizyjnej. Haubice tego typu służyły przez cały okres lat 1941-1945, choć ich proporcja w stosunku do nowocześniejszych haubic M-30 stopniowo malała.

Haubica obr./wz. 1910 była używana na szeroką skalę przez armię carską podczas I Wojny Światowej. Po jej zakończeniu

była używana przez oddziały walczące w toczącej się na terenie Rosji Bolszewickiej, następnie Związku Radzieckiego wojnie domowej.

W latach 20.-tych w fabryce w Permie opracowano na zlecenie Armii Czerwonej projekt zmodernizowanej wersji haubicy obr./wz. 1910. Celem modernizacji było zwiększenie donośności działa. Osiągnięto to wydłużając komorę nabojową, dzięki czemu wzrosła jej objętość. Dzięki temu możliwe stało się zwiększenie ładunku miotającego. Ponieważ wzrósł odrzut przy strzelaniu maksymalnym ładunkiem wzmocniono konstrukcję łoża i mechanizmu podniesieniowego oraz zmodyfikowano oporopowrotnik. Konieczna była także modyfikacja przyrządów celowniczych. Zmodernizowane działo zostało przyjęte do uzbrojenia jako 122 mm haubica obr./wz. 1910/30. Haubica obr./wz. 1910/30 miała krótką lufę i była przeznaczona głównie do strzelania torami stromymi, przy kącie podniesienia lufy od +20° do +45°. Amunicja rozdzielnego ładowania, stosowano 6 ładunków miotających różniących się masą. Zamek śrubowy. Oporopowrotnik hydropneumatyczny. Łoże jednoogonowe, na drewnianych kołach (po 1936 roku stosowano koła stalowe z gumowymi oponami). Zawieszenie nieresorowane. Trakcja ośmiokonna.

Do nowego standardu zmodernizowano 762 działa obr./wz. 1910. Uruchomiono także produkcje nowych dział tego typu. Dokładna liczba wyprodukowanych haubic obr./wz. 1910/30 nie jest znana, wiadomo tylko że w latach 1937-1941 wyprodukowano 3 395 dział tego typu. Opracowano także działo SU-5 uzbrojone w haubice obr./wz. 1910/30. W chwili wybuchy wojny radziecko-niemieckiej

haubica obr./wz. 1910/30 była konstrukcja przestarzałą. Przestarzałe zawieszenie uniemożliwiało trakcję mechaniczną, a jednoogonowe łoże powodowało że kąt ostrzału w poziomie był niewielki co utrudniało zwalczanie celów ruchomych ogniem na wprost. Niska była także donośność, mniejsza o 1800 m od donośności pocisków wystrzeliwanych z niemieckiej 10.5 cm le.F.H.18. Do zalet działa należała niewielka masa, solidna konstrukcja i duża skuteczność pocisków kalibru 122 mm. Pomimo dostaw nowoczesnych 122 mm haubic obr./wz. 1938 haubice obr./wz. 1910/30 były używane do końca wojny.

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Muzeum Wojska Polskiego – Warszawa

Dywizja piechoty miała dwa pułki artylerii posiadające, obok dział dywizyjnych kalibru 76 mm, łącznie 32 haubice 122 mm. W czerwcu 1941 roku liczbę pułków artylerii dywizyjnej zmniejszono do jednego, a liczbę haubic do 16. Odmienną liczbę haubic 122 mm posiadały gwardyjskie dywizje piechoty które od grudnia 1942 roku miały jedną trzy baterie haubic (łącznie 12 dział), a od grudnia 1945 roku 20 haubic 122 mm w pięciu bateriach. W czerwcu 1945 roku liczbę haubic w zwykłych dywizjach piechoty także zwiększono do 20.

Dziewięć haubic kalibru 122 mm (jeden trójbateryjny dywizjon) miały w latach 1939-1941 dywizje piechoty górskiej. Od 1941 roku liczba haubic w tych dywizjach wzrosła do 24 dział, żeby na początku 1942 roku liczba haubic spadła do 8 (dwie baterie), a w 1944 roku działa tego kalibru zniknęły z uzbrojenia dywizji piechoty górskiej.

Dywizje zmotoryzowane posiadały dwie baterie haubic 122 mm (12 dział) w dwóch dywizjonach uzbrojonych także w armaty kalibru 76,2 mm. W dywizjach pancernych wszystkie 12 haubic było uzbrojeniem jednego dywizjonu. Do sierpnia 1941 roku 8 haubic kalibru 122 mm zgrupowanych w dwóch bateriach posiadały także

dywizje kawalerii, później dywizje te zostały pozbawione artylerii dywizyjnej. Brygady piechoty miały jedną czterodziałową baterię haubic 122 mm.

Haubice kalibru 122 mm były także uzbrojeniem brygad artylerii podporządkowanych naczelnemu dowództwu. Miały one 72-84 haubice tego kalibru. Pomimo dostaw nowoczesnych 122 mm haubic obr./wz. 1938 haubice obr./wz. 1910/30 były używane do końca wojny.

Wojska fińskie zdobyły około 30 haubic obr./wz. 1910/30 w czasie wojny zimowej, a później 145 podczas wojny kontynuacyjnej. Zostały one przyjęte do uzbrojenia jako 122 H/10-30. W 1944 roku Finlandia odkupiła od III Rzeszy dodatkowe 72 działa tego typu. W zbliżony sposób modernizowano także fińskie haubice obr./wz. 1910 (122 H/10). Otrzymały one oznaczenie 122 H/10-40. W czasie działań wojennych fińskie działa wystrzeliły 369 744 pociski, 20 haubic zostało utraconych. Kilkaset haubic obr./wz. 1910/30 trafiło także w ręce niemieckie. Zostały one przyjęte do uzbrojenia jako 12,2 cm le.F.H.388(r). Niemcy uruchomili produkcję pocisków do tych dział, wyprodukowali 424 tysiące pocisków w 1943 roku, w 696 700 w 1944 roku i 133 000 w 1945 roku.

Lubuskie Muzeum Wojskowe – Drzonów

Opis konstrukcji

Zamek śrubowy. Opornik hydrauliczni i pneumatyczny powrotnik umieszczone obok siebie pod lufą. Skrzynkowe, jednoogonowe łoże dolne. Pokrętła mechanizmów naprowadzających i celownik znajdowały się po lewej stronie lufy. Koła drewniane ze stalową obręczą dostosowane do holowania trakcją konną z prędkością do 8 km/h. Obsługa działa liczyła siedmiu żołnierzy.

Podstawowe dane taktyczno-techniczne

- Kaliber: 121,92 mm
- Amunicja: 122 x 159R mm
- Masa: na stanowisku: 1 420 kg, w transporcie 2 530 kg (z przodkiem)
- Długość lufy: z zamkiem1 561,6 mm (w tym część gwintowana 1140 mm)
- Wysokość linii ognia: 1 110 mm
- Wymiary: wysokość 1 841 mm, prześwit 298 mm
- Kąt ostrzału w elewacji: od -3° do +44,5° (w praktyce od +20°)
- Kąt ostrzału w azymucie: 5°
- Szybkostrzelność: do 4 strz./min.

Autor – zdjęcia: Dawid Kalka

Warszawa – Muzeum Polskiej Techniki Wojskowej

Bibliografia

1. http://www.dws-xip.pl/encyklopedia/122mm-wz1910-30/
2. Stefan Pataj: Artyleria lądowa 1872-1970. Warszawa: Wydawnictwo MON, 1975
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/122_mm_haubica_wz._1910/30